

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

«Təsdiq edirəm»:

Tədris məsələləri üzrə prorektor vəzifəsini
icra edən: dos.Z.Məmmədov

“ 12 ” 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 060117 - Məktəbəqərar təlim və tərbiyənin metodika və metodologiyası

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: M/q. Məktəbəqədər təhsilin tarixi və metodologiyası

Fənn üzrə proqram.

Kodu: MİF-B02

Tədris ili: II (2025-2026.) Semestr: III

Tədris yükü (saat) cəmi 60 saat. Auditoriya saati: 10 saat mühazirə, 5 saat seminar

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 2 kredit

Auditoriya №:311

II.Müəllim haqqında məlumat: Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Baxışova Şərafət Aram qızı, **p.ü.e. d., professor**

Məsləhət günləri və saati: III gün, 10.00-11:00

E-mail ünvanı:sharafat_baxishova1960 @ mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., H.Abdullayev küçəsi, 22, 2 saylı tədris korpusu

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1.Rüstəмова N. Məktəbəqədər pedaqogika tarixi. Bakı, 2004

2.Rüstəmov F.A. Şərqdə pedaqogika tarixi.

3.Talıbov Y., Sadiqov F., Quliyev S. Azərbaycanda məktəb və pedaqoji fikir tarixi. Bakı, Ünsiyyət, 2000

Əlavə:

4. Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat proqramı (1998-2004) I kitab, Bakı, Təhsil, 2005

5.Azərbaycan Respublikasında Ümumi Təhsilin Konsepsiyası (Milli kurikulum). "Kurikulum" jurnalı. 2008, 1 1.

6.Ağayev Ə.Ə. Azərbaycan – ictimai pedaqoji fikrində şəxsiyyətin formalaşması problemi. Avropa, 2005.

7.Ağayev Ə. Pedaqoji fikrimiz, dinimiz, bu günümüz. Bakı, 2000

3. Ağaev Ə.Ə. Təlim prosesi: ənənə və müasirlik. Bakı, Adiloğlu, 2006

9. Əhmədov H.N. Azərbaycan məktəb və pedaqoji fikir tarixi. Bakı, Təhsil, Elm, 2001.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Məktəbəqədər təhsilin tarixi və metodologiyası" fənni gələcək kadrların peşə hazırlığına yiyələnmələrində böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu fənnin məqsədi qədim dövrlərdə yaranan məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tərbiyənin və təhsilin məzmunu, intibah dövrü pedaqoqlarının mütərəqqi ideyaları, məktəbəqədər təhsilin inkişafında rus klassiklərinin rolu, Komenskinin və b. görkəmli pedaqoqların pedaqogika elminə gətirdiyi yeniliklər, pedaqogika tarixinin inkişaf mərhələləri, müxtəlif dövrlərdə yaranmış pedaqoji nəzəriyyələr və onların mahiyyəti, müasir dövrdə pedaqogika elminin inkişaf istiqamətləri və metodoloji problemləri haqqında zəruri olan bilik və bacarıqlara yiyələnmək.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə

1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 15 saat . Mühazirə 10 saat , seminar 5 saat.

№	Keçiriləcək mühazirə məşğələləri	Saat	
		Müh.	Tarix
	I kollokvium mövzuları		
1	Yeni dövrdə elmlərin dirçəlməsi şəraitində pedaqogika və təhsil. Plan: 1.K.D.Uşinskinin xalqilik ideyaları. 2.Suxomlinskinin "Ürəyimi uşaqlara verirəm" əsərinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində əhəmiyyəti. 3.Y.A.Komenskinin - məktəbəqədər - yaşlı uşaqların tərbiyəsində ailənin rolu haqqında fikirləri. 4.Uşaqların tərbiyəsində Frebelin oyunlar və məşğələlər haqqında fikirləri. 5.A.S.Makarenkonun pedaqoji yaradıcılığında məktəbəqədər tərbiyə məsələləri Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9	2	
2.	Orta əsr Şərq mütəfəkkirlərinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsi haqqında fikirləri Plan: 1."Qurani-Kərim"də tərbiyə məsələləri 2.İslam mütəfəkkirlərinin tərbiyə və təlim haqqında fikirləri 3.N. Gəncəvinin yaş dövrləri bölgüsü və hər dövrə məxsus nəsihətləri 4.Nəsirəddin Tusinin fəlsəfi-pedaqoji ideyaları Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9	2	
3.	Qərbi Avropada "Maarifləndirmə" dövründə pedaqogika və məktəb. Plan: 1.XIX əsrdə utopik sosialistlərin məktəbəqədər tərbiyə haqqında fikirləri. 2.J.J.Russonun "Təbii tərbiyə" nəzəriyyəsinin pedaqoji xüsusiyyətləri haqqında. Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9	2	
	II kollokvium mövzuları		
4.	Məktəbəqədər tərbiyənin inkişafı tarixindən. Plan: 1.Sparta və Afina tərbiyəsinin xarakteri 2.Sokratın pedaqoji ideyaları 3.Qədim Yunan filosofu Aristotel tərbiyə haqqında. 4.Kvintilianın uşaqların təlim və tərbiyəsi haqqında fikirləri 5.Azərbaycanda məktəbəqədər təhsilin inkişafı. 6.Uşaq bağçaları şəbəkələrinin genişləndirilməsi və ixtisaslı kadrların hazırlanması üçün görülən işlər. Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7	2	
5.	Müasir dövrdə pedaqogika elminin inkişaf istiqamətləri və metodoloji problemləri. Plan: 1.Təhsil islahatları və onun mərhələlərinin pedaqoji əsasları.	2	

2.Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil təhsilin məzmununa yeni yanaşmalar	3.Məktəbəqədər		
Mənbə: 1,2,3,4			

№	Keçiriləcək seminar məşğələləri	Saat	
		Sem.	Tarix
1	Yeni dövrdə elmlərin dirçəlməsi şəraitində pedaqogika və təhsil.	2	
2.	Azərbaycanda məktəbəqədər təhsilin inkişafı tarixindən. Məktəbəqədər təhsilin inkişafında rus klassik pedaqoqlarının rolu.	2	
3.	Müasir dövrdə pedaqogika elminin inkişaf istiqamətləri və metodoloji problemləri.	1	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Magistrantlar "Məktəbəqədər təhsilin tarixi və metodologiyası" fənni vasitəsi ilə məktəbəqədər təhsilin tarixi, pedaqogika tarixində mühüm mövqeyi və xidmətləri olan klassik pedaqoqların məktəbəqədər təhsil haqqında fikirləri, əsərlərindəki pedaqoji ideyalar və nəzəriyyələri, pedaqoq-alimlərin məktəbəqədər pedaqogika elminin inkişafında xidmətləri, pedaqogikanın metodologiyası, fəlsəfi əsasları, sosial mahiyyəti ilə, qədim dövrlərdə yaranan məktəblərdə tərbiyənin və təhsilin məzmunu ilə, intibah dövrü pedaqoqların mütərəqqi ideyalarının praktik fəaliyyətində nümunələrlə, Komenskinin pedaqogika elminə gətirdiyi yeniliklərlə tanış olacaqlar.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- ❖ Yeni dövrdə elmlərin dirçəlməsi şəraitində pedaqogika və təhsilin qarşısında duran vəzifələri bilir.
- ❖ İslam mütəfəkkirlərinin təlim -tərbiyə haqqında fikirləri ilə tanış olur.
- ❖ Avropada "Maarifləndirmə" dövründə təhsilin vəzifələri ilə tanış olur.
- ❖ Qədim Yunanıstanda tərbiyənin qoyuluşu məsələlərinə bələd olur və ona münasibət bildirir.
- ❖ Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsilin aktual problemlərini bilir.
- ❖ Məktəbəqədər təhsilin məzmununa yeni yanaşmaların mahiyyətini dərk edir.

XII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIII. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. K.D.Uşinskinin xalqilik ideyaları.
2. Suxomlinskinin "Ürəyimi uşaqlara verirəm" əsərinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində əhəmiyyəti.
3. Y.A.Komenskinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində ailənin rolu haqqında fikirləri
4. Uşaqların tərbiyəsində Frebelin oyunlar və məşğələlər haqqında fikirləri
5. A.S.Makarenkonun pedaqoji yaradıcılığında məktəbəqədər tərbiyə məsələləri
6. "Qurani-Kərim"də tərbiyə məsələləri
7. İslam mütəfəkkirlərinin tərbiyə və təlim haqqında fikirləri

8. N. Gəncəvinin yaş dövrləri bölgüsü
9. Nəsirəddin Tusinin fəlsəfi-pedaqoji ideyaları
10. Qərbi Avropada "Maarifləndirmə" dövründə pedaqogika və məktəb.

II KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. J.J.Russonun "Təbii tərbiyə" nəzəriyyəsinin pedaqoji xüsusiyyətləri haqqında.
2. Sparta və Afina tərbiyəsinin xarakteri
3. Sokratın pedaqoji ideyaları
4. Aristotel tərbiyə haqqında.
5. Azərbaycanda məktəbəqədər təhsilin inkişafı
6. Uşaq bağçaları şəbəkələrinin genişləndirilməsi və kadrların hazırlanması üçün görülən işlər.
7. Müasir dövrdə pedaqogika elminin inkişaf istiqamətləri və metodoloji problemləri.
8. Təhsil islahatları və onun mərhələlərinin pedaqoji əsasları
9. Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil
10. Məktəbəqədər təhsilin məzmununa yeni yanaşmalar

XV.Fənn üzrə imtahan sualları:

1. K.D.Uşinskinin xəlqilik ideyaları.
2. Suxomlinskiyin "Ürəyimi uşaqlara verirəm" əsərinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində əhəmiyyəti.
3. Y.A.Komenskinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsində ailənin rolu haqqında fikirləri
4. Uşaqların tərbiyəsində Frebelin oyunlar və məşğələlər haqqında fikirləri
5. A.S.Makarenkonun pedaqoji yaradıcılığında məktəbəqədər tərbiyə məsələləri
6. "Qurani-Kərim"də tərbiyə məsələləri
7. İslam mütəfəkkirlərinin tərbiyə və təlim haqqında fikirləri
8. N. Gəncəvinin yaş dövrləri bölgüsü
9. Nəsirəddin Tusinin fəlsəfi-pedaqoji ideyaları
10. Qərbi Avropada "Maarifləndirmə" dövründə pedaqogika və məktəb.
11. J.J.Russonun "Təbii tərbiyə" nəzəriyyəsinin pedaqoji xüsusiyyətləri haqqında.
12. Sparta və Afina tərbiyəsinin xarakteri
13. Sokratın pedaqoji ideyaları
14. Aristotel tərbiyə haqqında.
15. Azərbaycanda məktəbəqədər təhsilin inkişafı
16. Uşaq bağçaları şəbəkələrinin genişləndirilməsi və kadrların hazırlanması üçün görülən işlər.
17. Müasir dövrdə pedaqogika elminin inkişaf istiqamətləri və metodoloji problemləri.
18. Təhsil islahatları və onun mərhələlərinin pedaqoji əsasları
19. Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil
20. Məktəbəqədər təhsilin məzmununa yeni yanaşmalar

İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 05 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

Fənn müəllimi:

dos. A.B.Əliyev

prof.Ş.A.Baxışova